

Češi si kolíkují svůj terén

Analýza MF DNES Co chystá česká zahraniční politika? Pranýřovat Kubu, hájit Izrael, přátelit se se sousedy – a ustát to v EU

PRAHA Po dvaceti letech od revoluce poprvé není vedená kampaň: na vstup do NATO, EU, pro radar nebo evropské předsednictví.

Česká diplomacie dospěla, protože se už nikam nemusí cpát, shodují se diplomaté od Prahy po Brusel, a čeká nás luxusní rozhodování, co dál.

Máme pověst spojence USA a bojovníka za lidská práva, ale i toho, kdo, ač chvílemi potíživší, umí pragmaticky ustoupit.

Po rozčarování z radaru si teď začínáme více všimnout sousedů. Namísto Hello, nice to see you teď znělo: Dobrý den, Grüss Gott nebo Dzień dobry. Výmluvným způsobem se hned tento týden začalo Nečasovými a Schwarzenbergovými schůzkami se Slováký, Maďary, Poláky, Němci, Rakušany. Visegrádská čtyřka, kdysi podceňovaná, nabyla na důležitosti.

Sousedé si pomáhají

Kníže jako prvního přijal slovenského ministra zahraničí Dzurindu a na první cestu jel do Německa. Dnes je v Rakousku. „Plaveme všichni ve stejném středoevropském hrnci a sám si nikdo z nás nemůže vyskakovat,“ řekl Schwarzenberg pro rakouský list Die Presse.

Sami se přesto odvážíme sem tam si vyskočit. Čím více k tomu seženeme spojenců, tím bude větší šance na úspěch. A to už umíme.

Nejvíce jsme v EU slyšet při zápasu o lidská práva na Kubě. Je několik velkých zemí, které by si už přály rozjet obchod s Kubou, například Španělsko. Nynější kubánské propouštění politických vězňů uvolňování nahrává. „Tlačí nás to

trochu do kouta,“ říká jeden český diplomat anonymně. Schwarzenberg, tradiční zastánce disidentů už z dob předrevolučních, však v boji za lidská práva na Kubě bude držet tvrdou linii. „Došlo zde k určitému posunu, kdy jsou kubánští političtí vězňové propuštěni, ale poté posílání mimo svou vlast nebo vyhoštění. To není svoboda, ale spíše změna taktiky režimu,“ řekl v pondělí v Berlíně ministr, kterého za chuť sejít se s opozicí v roce 2005 z ostrova vyhostili.

Německo má v tomto případě po našem boku, společně s Berlínem hájíme i zájmy EU na Balkáně nebo v Afghánistánu.

Lidská práva obhajujeme i v Bělorusku nebo na Barmě a nelíbí se nám, když se Rusko příliš rozpíná ve svém pohraničí.

S Ruskem samotným však už pragmaticky vyjít umíme. Dokonce nevyklučujeme ani ruskou dostavbu Temelína, i když bychom se tím dostali do jeho totálního energetického područí.

Přestože Evropu už teď více chápeme, stále zůstáváme zavěšeni na Washington. Ve vleku USA jsme v názoru na Blízký východ (i když podpora Izraele, která je na evropské scéně výjimečná, má spíše historické důvody), na Afghánistán (předat zemi domácím a vyškolit je) i Írán (tvrdší sankce). Stále se budeme snažit udržet Američany v Evropě a ani na tom se s mnoha evropskými zeměmi neshodneme.

Dokázali bychom se postavit jakékoliv velké zemi? „Ano, s podmínkou. Nemohli bychom se postavit proti Francii, kdyby nás Británie nebo Německo nepodpořily,“ říká

„Propouštění disidentů na Kubě neznamená svobodu, ale změnu taktiky režimu.“

Foto: MF DNES

jiný diplomat. Proto je důležité své sousedy znát; a to už prý umíme lépe. „Předsednictví EU jako by nám přidalo deset let znalostí. Naučili jsme se dívat na Evropu pohledy jiných evropských zemí,“ dodává. Čili jsme země, která už v tom umí chodit a bojuje za práva lidí v celém světě? A co Čína? Tam už tak věrní zásadám nejsme. „Přimhuňujeme oči. Naši morální politiku vedeme z přesvědčení, ale pragmatismus ostatních nás semele a ustoupíme,“ říká diplomat. A co proklamovaný euroskepticismus, který se nám přičítá? Podle analytiků není „Klausovo stigma“ tak velké a efekt „Václav Havel“ má na směr zahraniční politiky větší vliv. Klaus

nám v obecném povědomí prý i pomohl. Díky němu se nás starousedlíci v EU naučili rozlišovat mezi nově přichozími. „Také přinesl realistický nadhled, varování, abychom nepodléhali snilkovství,“ dodává další diplomat.

Malá země musí vést stále stejnou politiku, aby byla důvěryhodná. Schwarzenberg, ztělesnění kontinuity svého rodu, je toho zárukou. Čekají ho však i nepřijemná rozhodování o zavírání ambasad a propouštění kvůli úsporám státu.

Kde to bude, se zatím neví. „Můžeme zjistit, že v oblasti Patagonie žádné šance pro český průmysl neexistují, a tudíž obchodní zastupitelství s Patagonií nemá velký smysl,“ nastínil ministr s nadsázkou své plány pro ČTK. Že by hodlal ambasadu předat do rukou evropské diplomacie, která vzniká v Bruselu, se nezdá, i když má Brusel raději než Nečas.

Nevíme toho více. Třeba to, jestli by Turecko mělo být v EU, nebo stát venku. Ale to ještě nebude muset ministr, v jehož rodovém znaku se vyjímá ufatá hlava Turka, rozhodovat.

Kateřina Koubová

FAKTA

Řekli o české zahraniční politice

Piotr Kaczynski, analytik Centra pro studium evropské politiky CEPS

„Vláda bude předvídatelnější a stabilnější než předtím. Euroskepsce nevyvanula, i když se umírnila, jak dokazuje přítomnost pana Schwarzenberga. Nečas však už stihl dát pár prohlášení, podle kterých řadím Česko mezi následovníky ostatních zemí, zejména Británie. V rámci regionu nečekám velké změny. Úzká spolupráce se Slovenskem je samozřejmá, ale vztahy s Polskem už nejsou zvláštní, aspoň jsem neslyšel, že by to čeští politici chtěli. Pokud chtějí mít Češi lepší vztahy s Polskem, které příští rok předseda EU, měli by do toho zainvestovat. A jestli vláda nevidí z Polska chuť, ať se podívá na průzkumy mínění – v Polsku jsou Češi nejmilovanějším národem. Důležité jsou i vztahy s Německem a Rakouskem.“

Pieter Cleppe, šéf euroskeptické instituce Open Europe v Bruselu

„Zdá se, že nová koalice bude k EU méně kritická, než byla v dobách evropského předsednictví, a to i když je ODS ve vládě. Ministr Schwarzenberg se asi vzdá některých českých ambasad ve prospěch evropských. Spolupráce ve visegrádské čtyřce dává Česku zajímavé výhledy, protože Maďarsko a Polsko povedou příští rok předsednictví Unie. Priority jako rozšiřování EU o západní Balkán nebo snaha zbavit se přehnané energetické závislosti na Rusku se tak mohou realizovat.“

Hlavní tahy nové zahraniční politiky

„Prioritami země v zahraniční politice bude silná transatlantická vazba, odpovědná politika v EU, snaha o kvalitní vztahy s okolními zeměmi a energetická a obchodní politika,“ řekl premiér při jmenování ministra zahraničí. Karel Schwarzenberg souhlasil. **Bude však muset škrtnat ambasadu i propouštět.**

Kuba – proti všem (s Německem a Švédskem)

Kuba je jako vlajková loď naší „morální“ politiky. Nenecháme se ukolébát nynějším propouštěním politických vězňů. **S Kubou nesvobodnou obchodovat nechceme.** Kde se vzala role Česka jako obhájce lidských práv? Jde o dědictví Václava Havla, ale i geneticky pozitivní zkušenost s demokracií z první republiky. Prosazujeme dodržování práv i v Bělorusku či v Barmě. Čína je jiná kapitola, tam se malá země nechává uonadat obchodními zájmy.

USA – silný spojenec (i bez radaru)

I když po letech přišlo rozčarování zejména po nočním Obamově telefonátu premiérovi, že radar ruší, jsme přesvědčeni, že Evropa a USA jsou si odsouzeny ke spolupráci kvůli stejné historii i hodnotám, i když mohou mít jiné zájmy. Chceme USA v Evropě i proto, že víme, že Evropa zatím neumí to, co Amerika, která pošle do druhého dne vojáky na Haiti. Počítáme, že **s USA budeme pracovat na technologiích**, ale i na rozvoje pomoci třeba v Afghánistánu.

EU – vlažná láska (po tom všem pesimismu)

Nejprve jsme po ní prahli, pak přišlo vystrážlivění. Od roku 2004 jsme v Unii šestý rok, diplomaté však po předsednictví říkají, že nabrali zkušenosti za deset let. Unie nyní chystá novinku – evropskou diplomacii. Ta má prezentovat evropskou politiku navenek. To je **nový terén, ve kterém nás čekají zápas a přetahovaná.** Máme různé názory nejen na Kubu, ale i na Izrael a dáváme přednost západnímu Balkánu a východní Evropě před severní Afrikou.

Staří dobří sousedé (plaveme v jednom hrnci)

Po velkých metách a přehlížení nejbližších sousedů se budeme více přátelit. Na Slovensku odešla populistická vláda a premiéry spojuje názor na svět i společné potíže s financemi. **Visegrádská čtyřka (s Polskem a Maďarskem) nás stává zpět na evropské výsluní.** Obě země totiž budou příští rok vést evropská jednání. I když nemáme plně jasno, jak se chovat k Maďarsku. Ve sporu, který vede se severním sousedem, stojíme na straně Slovenska.

Luděk Seřiz, senátor a předseda senátního výboru pro záležitosti EU

„Jsem pořád eurorealist, i když nás bývalá evropská prezentace posouvala do euroskeptické role. Volby v Evropském parlamentu i v jiných zemích dokazují, že se k realistickému pohledu přiklání celá volená reprezentace.“

nejmenovaný vysoký diplomat Evropská komise, Brusel „Zdá se mi, že nový ministr zahraničí je spíše garantem proti ‚smykům‘. Jinak vidím v zemi silnou tendenci (zejména u úředníků) prosazovat specificky ‚českou‘ zahraniční politiku a silně transatlantickou obrannou politiku, a to v době, kdy obojí ztrácí význam. EU buduje své vlastní diplomatické služby a NATO má potíže, navíc transatlantické vztahy nejsou teď nejlepší a určitě ne na špičce Obamových priorit.“

Zachraňte čápa-nacistu, vyzývají Němci

Astronomové objevili obří hvězdu. Jmenuje se R136a1

» Pokračování ze str. 1

Hvězda, jejíž hořící plyny jasně září v sousední galaxii, mohla mít kdysi hmotnost až 320 jednotek sluneční hmotnosti. Sluneční hmotnost je v astronomii základní jednotka pro vyjádření hmotnosti hvězd a jejich systémů, odpovídá hmotnosti Slunce.

Právě to, že se hvězda nachází v sousední galaxii, je také důvod, proč dosud nebyla objevena. To se podařilo až s výkonnějšími přístroji, které má Crowther k dispozici.

Obr byl podle Crowthera objeven ve středě hvězdokupy v mlhovině Tarantule, což je rozlehlý mrak plynů a prachu. Ačkoli mohou být některé hvězdy větší než R136a1, zejména takzvaní červení obří, jejich hmotnost je mnohem menší.

Teplota na povrchu R136a1 a jí podobných hvězd může překonat hranici 40 tisíc stupňů Celsia. To je

sedmkrát více než na povrchu Slunce. To také znamená, že takto masivní hvězdy mají rychlejší životní cyklus a že zanikají mladě.

„Největší hvězdy žijí jen tři miliony let. V astronomii je to velmi krátká doba,“ vysvětlil Crowther a dodal, že i proto je velmi těžké oběžní hvězdy vůbec objevit.

Odborníci, kteří se na výzkumu nepodíleli, upozornili, že vědci mohli zaměnit dvě velmi blízké hvězdy za jednu. Crowther tuto variantu nepřipouští, ale zdůrazňuje, že i kdyby R136a1 měla u sebe menšího partnera, její hmotnost bude nadále rekordní. „Místo 320 jednotek tu bude tak 300,“ podotkl.

A proč se hvězda jmenuje tak zvláštně? To kvůli katalogizačním pravidlům, název vlastně vyjadřuje její polohu. I když podle CNN existuje člověk, který na Crowthera vyvíjel značný tlak, aby hvězdu pojmenoval po něm. Jeho šestiletý syn Billy.

NORIMBERK Norimberský soud včera řešil podivuhodnou příhodu o čápa. Zvíře působí bezradně, má hitlerovský knírek a přehazovačku, klasickou nacistickou červenou pásku na ruce a jeho nohy do X působí, jako by se měl každou chvíli počurat. To však není důvod, proč musela tato malůvka před soud. Doprovází ji totiž text Storch Heinar. (Storch znamená v překladu čápa.) A obrázek, který vytvořili mladí sociální demokraté, se objevuje na řadě mikin, triček nebo bund v internetovém obchodě.

Storch Heinar, Storch Heinar, Storch Heinar. Pokud si teď v duchu ten název opakujete a přemýšlíte, kde jste ho už slyšeli, zkuste si trochu pohrát s písmeny. Stačí jich pár přehodit a máte úplně jinou značku, Thor Steinar. Právě právníci této společnosti duchovní otce čápa-nacisty žalují pro hanobení značky.

Thor Steinar už osm let vyrábí oblečení, na něž umísťuje runy, staroněmecká písmena či nápisy jako Nordic division. Thor Steinar je značka oblíbená mezi neonacisty a dá se říct, že je pro ně i typická. I proto je zakázána na řadě fotbalových stadionů v Německu, stejně jako si nošení těchto výrobků musí odepřít poslanci, zaměstnanci i návštěvníci německého parlamentu i parlamentu několika dalších spolkových zemí. Mezi nimi i Meklenburska-Pomořanska.

Právě v této zemi vymysleli mladí sociální demokraté sdružení v iniciativě Endstation rechts protinacistickou satiru v podobě čápa. A nejen ji. Prodávají i trička s nápisem Debiler Rudolf (debilní Rudolf) a s obrázkem čápa, představujícího Rudolfa Hesse v letadle. Další karikaturou je Benito Storcholini inspirovaný italským diktátorem.

Jenže včera za to stáli před soudem. Právníci značky Thor Steinar v jejich jednání příliš humoru neshledali.

„Thor Steinar nám předhazuje dvě věci. Jednak, že jim poškozujeme značku, a jednak, že ji také hanobíme,“ popsal včera na stránce www.storchheinar.de Mathias Brodtkorb, sociálnědemokratický poslanec zemského parlamentu z Meklenburska-Pomořanska.

A hned také vyzval příznivce, aby čápa pomohli zachránit. Ať už zaslaním peněz na konto či dárcovskou SMS (peníze jsou určeny na právní služby) nebo zakoupením trička s nápisem Zachraňte či Zachráněte a obrázkem čápa-nacisty. Jen se jedná o portrét. Kouzelné nohy do X na nich chybějí.

Po včerejším rozsudku však už ani sbírky nebudou zapotřebí. Soud totiž rozhodl, že se trička dál mohou prodávat. **Lucie Suchá**